

TOERIST OP DE VLUCHT

TEKST EN FOTOGRAFIE FRANK WAALS

Corona en reizen: het is geen match made in heaven. Sinds de bemoeienissen van het onvolprezen OMT (Outbreak Management Team), het adviesorgaan van de overheid, weten we inmiddels exact waar we wel (code groen en geel) en beter niet (code oranje en rood) heen kunnen gaan. Wij bezochten twee populaire bestemmingen die de afgelopen maanden onder een vergrootglas lagen: het hermetisch afgesloten New York en het inmiddels weer toegestane 'vliedschaamte-eiland' Curaçao.

'HET CENTRUM VAN DE WERELD, WANT DAT ZIJN WE, IS IN HET HART GETROFFEN EN DAT VOEL JE. NEW YORK IS NOG NIET DOOD, MAAR WEL ERNSTIG ZIEK'

W

We beginnen onze reis in New York. De stad die, net als de rest van Amerika, dit voorjaar door president Trump hermetisch werd afgesloten voor Europeanen. Slechts een mogelijk vaccin tegen het coronavirus zou weer wat schot in de zaak kunnen brengen, maar tot dat moment zit de deur op slot. Op basis van een National Interest Exception (NIE) werd ons echter toch toegang verschaft, waarbij het opviel dat door douanebeambten geen enkele keer om een negatieve covid-19-testuitslag werd gevraagd.

Ook niet toen het kleine clubje Nederlandse journalisten, dat in een voor 17 procent gevuld toestel was afgereisd, enkele minuten apart werd genomen door de immigratiedienst. Op vertoon van de juiste papieren en de benodigde perskaarten kon de weg vanaf de luchthaven worden vervolgd. Om een testuitslag werd door niemand gevraagd, wat ergens het gevoel van schijnveiligheid oproept. Is corona immers niet dé reden om internationale reizigers te weren? Wie dezer dagen rondwandelt in Manhattan, kent de stad bijna niet meer terug. Mondkapjes worden over het algemeen goed gedragen, ook al zijn deze in zowel de buiten- als binnenruimte lang niet altijd verplicht. Aziaten met grote camera's om de nek en influencers met een selfiestick zijn er momenteel ver te zoeken en dat werkt verfrissend. Het publiek dat zich op straat beweegt, bestaat vrijwel alleen uit locals die er minder gestrest uit lijken te zien dan voorheen. Met minder redenen om je te storen aan opdringerige straatverkopers, lijkt de druk er onder hen een beetje vanaf. Er heerst een duidelijk 'We're in this together'-gevoel, zo beamen enkelen van hen.

Uiteraard afgezien van de weken rondom de verkiezingen. Op dat moment zijn New Yorkers weer even prima in staat om lijnrecht tegenover elkaar te staan, al kwamen Biden-aanhangers hierin wel iets later op gang dan de wat meer uitgesproken Trump-supporters. Agenten laten negen van de tien demonstraties toe en grijpen slechts in wanneer de vlam echt in de

pan slaat. 'Demonstreer zo luid als je kunt, maar ga je boekje niet te buiten met agressie of geweld. We zullen er dan niet voor terugdeinzen om arrestaties te verrichten,' waarschuwde politiechef Terence Monahan enkele dagen voor de massale gang naar de stembus. Winkeliers barricadeerden uit voorzorg etalages uit angst voor rellen, maar na de verkiezingsuitslag bleek die vrees ongegrond. Voor het eerst in maanden was het weer een middag druk op Times Square, waar duizenden mensen de overwinning van Biden vierden. Zelfs de beroemde 'Naked Cowboy', die bij gebrek aan toeristen al maandenlang vrij weinig te doen heeft, was weer even terug. Hij bleek een Trump-supporter en ietwat teleurgesteld door de nederlaag van zijn grote roerganger.

Nieuwe mogelijkheden

De feestelijkheden in midtown-Manhattan waren een uitzondering op de regel van de afgelopen maanden. Om toch weer wat publiek te trekken, staken de leden van ondernemersorganisatie Times Square Alliance de koppen bij elkaar en kwamen ze met een driegangenmenu op de proppen voor een vaste lage prijs van 35 dollar per persoon. Het Italiaanse restaurant Tony's Di Napoli, sinds 1959 een vertrouwd gezicht op de Tenderloin, kreeg zelfs tijdelijk toestemming om op de middenplaza van 's werelds bekendste *crossroad* horeca te bedrijven. 'Normaal gesproken is dat onmogelijk door de duizenden toeristen die er dagelijks rondlopen,' aldus Dreni Kyqykaliu, sinds 2002 manager van het etablissement. 'Wat dat betreft biedt de coronacrisis ook nieuwe mogelijkheden. Wie kan straks zeggen dat hij of zij ooit te midden van de beroemde lichtzuilen uit eten is geweest? Slechts een handjevol. Met dit initiatief willen we het signaal afgeven dat de infectiecijfers lang niet meer zo hoog zijn als tijdens de piek van de epidemie, afgelopen voorjaar. Voor locals is het dubbel interessant om hier weer een kijkje te komen nemen. Velen

mijden drukke plekken als deze al jaren vanwege de continue stroom aan toeristen, maar kunnen het nu herontdekken. Uiteindelijk moet de stad wel weer terug naar hoe het ooit was. New York is niets zonder mensen uit alle uithoeken van de wereld en de economie dient snel weer een impuls te krijgen.'

Collega Robert Villegas, de Puerto Ricaanse ober van het restaurant, is het daarmee eens. 'De Broadway-shows liggen al maanden op hun gat en draaien elke dag verlies. Wij zijn wel open, maar werken met een bezetting van slechts 20 procent. De eerste klappen hebben we kunnen opvangen, maar heel veel langer kunnen we dit niet meer volhouden. Het centrum van de wereld, want dat zijn we, is in het hart getroffen en dat voel je. New York is nog niet dood, maar wel ernstig ziek. Het enige medicijn is simpelweg meebewegen in deze veranderde wereld en stoppen met alles voortdurend een halt toe te roepen. Door corona-proof te zijn, bijvoorbeeld met schermen in

het restaurant en de theaters kun je een hoop bewerkstelligen.'

Ogen geopend

Amerika gaat naar verwachting op z'n vroegst in de lente weer open voor toeristen van buitenaf en dan ook nog eens per staat. Zo kan het gebeuren dat bijvoorbeeld Florida in maart weer toegankelijk is en Oklahoma pas in april. Tot het moment van versoepelingen onder een nieuwe regering blijft New York in ieder geval de halve spookstad die het is geworden.

Jon Barr, een voormalig sportverslaggever die zich een jaar geleden omturnde tot travelvlogger met de focus op New York, heeft zijn stad dit jaar op een heel andere manier leren kennen. 'Door het raam in mijn appartement in Greenwich Village hoorde ik ineens vogels fluiten. Vogels! Die dolven daarvoor echt het onderspit aan passanten en claxonnerende auto's. De nieuwe werkelijkheid heeft mijn ogen geopend. Zo ben ik de natuur meer >

Met de klok mee: middels spandoeken laten restaurants weten weer open te zijn; zelfs de beroemde Naked Cowboy heeft weer klandizie; mondkapjes-uitleg in de metro; er is weer leven op Times Square.

Met de klok mee: de locals hebben vrij spel in het centrum van New York; drie overleden voetbalhelden (Maradona, Crujff, Best) aan de muur bij voetbalcafé The Ground; bij Tony's Di Napoli kun je midden op Times Square eten voor een zacht prijsje.

gaan waarderen. Central Park is echt weer een park geworden waar je niet meer hoeft te zoeken naar een vrij plekje en musea en restaurants zijn momenteel gemakkelijker en zonder lange rijen te bezoeken. Op een van de populairste attracties, de High Line, trof ik op een middag slechts tien voorbijgangers aan en de naastgelegen Chelsea Market was haast uitgestorven. Alsof je rondloopt in een druk museum, maar dan zonder gillende kinderen om je heen.'

Barr maakt wel duidelijk dat deze situatie voor even uiterst vermakelijk is, maar dat deze ellende voor het bedrijfsleven niet nog een extra jaar moet duren. 'Rooftops, zoals Top of the Rock of The Empire State Building, schreeuwen om klanten en bieden wanhopig allerlei kortingen aan. Ook zij proberen het hoofd boven water te houden. De meeste winkeliers hebben teksten als "Welcome back" en "We are open" op de deuren staan om mensen te verleiden weer binnen te stappen. Een veel gezien alternatief zijn de eetgedeelten die naar buiten zijn verplaatst. Warmtelampen waren voorheen verboden, maar zijn nu toegestaan

om deze manier van dineren te faciliteren. Voor ons New Yorkers een heel nieuw fenomeen, aangezien we dat tot deze zomer helemaal niet gewend waren. Daarvoor moesten we altijd jullie kant op, naar Europa. Nu we van dit concept hebben geproefd, verwacht ik dat de stad het ook na covid-19 zal omarmen en tot een blijvend verschijnsel maakt. Europeanen zullen straks merken dat hier iets ten positieve is veranderd.'

Ondanks de afgekondigde maatregelen verschillen die 'gekke Amerikanen' aan het einde van de dag niet zoveel van ons. Net als in Den Haag, Rotterdam en Amsterdam drommen mensen in New York samen als het belang te groot is of de nood het hoogst. Begin november genoten jongeren in East Village en Soho nog van het najaarszonnetje zoals men dat een jaar geleden nog zonder risico op bekeuring deed. Dicht op elkaar gepakt, dansend, knuffelend en met tientallen tegelijk op een terras. Ook in Washington Square Park kwamen gezinnen samen om hun kinderen te laten spelen in en rond de fontein en na de dood van Diego Maradona werd het ineens wel heel druk bij het, naast de Manhattan Bridge gelegen, indoor voetbalcafé The Ground. Daar staat het te vroeg overleden voetbalicoon namelijk sinds enkele maanden afgebeeld op een muur, naast George Best en onze eigen Johan Crujff.

Een bloemenzee, kaarsen en voetbalshirts werden er neergelegd om de Argentijn te herdenken, net als een eindje verderop bij het Dakota-gebouw. Daar werd de beveiliging begin december opgeschroefd in verband met de veertigste sterfdag van haar beroemdste inwoner ooit: John Lennon. 'Die man heeft een soort goddelijke status gekregen, waardoor dit pand, tevens de plek van zijn moord, is veranderd in een waar bedevaartsoord,' aldus een van de beveiligers. 'Om die reden is hier permanente bewaking aanwezig om fans op afstand te houden van haar huidige bewoners, waaronder ook nog altijd weduwe Yoko Ono. Coronacrisis of niet, er staan hier nog dagelijks mensen voor de deur.'

'WE VOEREN OP CURAÇAO EEN BIOLOGISCHE OORLOG MET DE OVERHEID OVER HET INZETTEN VAN GELD VOOR DE JUISTE DINGEN'

Bon Bini!

Op vijf uurtjes vliegen van The Big Apple ligt een klein eiland dat voor ons Hollanders een stuk gemakkelijker bereikbaar is. Het is dinsdag 3 november wanneer premier Mark Rutte tijdens een persconferentie een dwingend negatief reisadvies tot half januari afgeeft voor het buitenland. Hij voegt daar echter aan toe dat het Caribisch gedeelte van ons koninkrijk daarbuiten valt en die woorden bleken niet tegen dovemansoren gericht. Waar reisorganisaties tot op dat moment kampten met een verwaarloosbaar aantal aanvragen, steeg het aantal boekingen daarna rap. 'Ook bij ons liep het niet denderend, maar na de woorden van Rutte ontstond er een ware run op tickets naar Curaçao, de plek waar we eerder dit jaar een hotel openden,' aldus Audrey Denkelaar van tour-operator Corendon. 'Italië, Portugal en de Canarische eilanden waren daarvóór in trek, maar nu gaf Rutte zijn zegen specifiek aan Curaçao. Dat, gecombineerd met een verplichte coronatest aan de voorkant, gaf enkele honderden vakantiegangers het vertrouwen om alsnog een reis te boeken.'

Het bericht werd ook op het eiland met gejuich ontvangen bij het Kontiki Beach Resort op Mambo Beach. Terence van der Valk, vierde generatie van de beroemde hotelketenfamilie en als geboren en getogen Curaçaoënaar ruim zes jaar werkzaam als general manager, kan zich dat moment nog goed herinneren. 'Het werd een hele fijne herfstdag toen Rutte ons dit cadeautje gaf. We hadden een stip aan de horizon nodig en die kwam er plotseling. Daarvoor leefden we maandenlang op onze reserves en dachten we zelfs aan definitieve sluiting in september 2021 als het toerisme niet zou aantrekken. Door die persconferentie werd dat horrorscenario in één klap van tafel geveegd.'

Het moment waarop Curaçao, net als de rest van de wereld, in lockdown ging, staat Terence nog helder voor de geest. 'Het was vrijdag de dertiende toen ik voor het eerst de trap van mijn woning af liep en beneden niemand meer aantrof. Het resort was compleet uitgestorven.

Hier huist het Openbaar Ministerie van Curaçao.

Onze 225 personeelsleden moesten tijdelijk naar huis worden gestuurd en van de parttimers namen we zelfs definitief afscheid. Jongens en meiden die jarenlang keihard voor ons gewerkt hadden en ook gezinnen met kinderen hebben. Die boodschap moeten overbrengen zorgde voor tranen in mijn ogen. Wilden we overleven, dan was dit echter de enige mogelijkheid. In de tijd dat we dicht waren, hebben we de koppen bij elkaar gestoken en zijn we gaan nadenken over coronaproof-concepten voor de toekomst, zoals het vervangen van de bedjes op Mood Beach voor houten cabana's die verder uit elkaar staan. Daarnaast was er extra tijd voor onderhoudswerkzaamheden. Het voordeel hier is dat alle activiteiten buiten zijn en horecapersoneel een mondkapje moet dragen. Het maximum aantal toeristen dat welkom is, werd al opgeschaald van 10.000 naar 20.000. We hopen dat, in overleg met de overheidsinstanties, de komende periode verder op te kunnen rekken naar zo'n 30.000.'

Ondanks de vele voorzorgsmaatregelen vanuit Nederland heerst er onder een deel van de vakantievierders toch enige vorm van vlieg-schaamte. Met name BN'ers doen er deze tijden alles aan om wel de lusten, maar niet de lasten van een weekje onder de zon te ervaren. Zo stuurde de in een felgroene zwembroek gestoken Kees Tol zijn manager op twee journalisten af die hem hadden zien liggen op Mambo Beach, het strand dat stikt van Hollanders met een mobieltje met camera. Toen de presentator hetzelfde duo die avond stomtoevallig opnieuw tegen het lijf liep in restaurant Gouverneur de Rouville waren de rapen helemaal gaar. 'Wij gaan hier geen ruchtbaarheid aan geven, jongens. Niemand hoeft te weten dat ik hier zit,' snauwde hij hen met afkeurende blik toe. ➤

Met de klok mee: OM-beveiligers Gideon; langzaam stromen de stranden weer vol; Staten-voorzitter Ana-Maria Pauletta; ook cruiseschepen meren weer aan op Curaçao. Foto rechts: Terence van der Valk, general manager van het Kontiki Beach Resort.

Collega's die ook op het eiland waren, maar minder spastisch reageerden, luisteren naar de namen Jandino Asporaat, dj Michael Mendoza en Gerard Joling. Die laatste maakte zelfs meerdere vlogs die stuk voor stuk enthousiast werden ontvangen. Zo kan het dus ook.

Golf van criminaliteit

De terugkeer van toerisme is een zegen voor Curaçao. 80 procent van de inwoners is werkzaam in branches die hiermee verband houden en ze ontlenden er hun financiële status aan. Het stilleggen van deze sector legde de verborgen armoede onder de bevolking snel bloot. 'Eerst leende men geld van familieleden, daarna begonnen de stakingen en het stelen uit winkels,' aldus Gideon, werkzaam als beveiligers bij het Openbaar Ministerie en daardoor zelf minder hard geraakt. 'De criminaliteitscijfers stegen enorm, simpelweg omdat men naar manieren zocht om aan eten te komen. Ik heb ook familieleden die werkzaam zijn in de horeca en zij had-

den en hebben het gewoon zwaar. Voedselpakketten leken aanvankelijk te helpen, maar ook dat stopte op den duur weer. Daarop zijn mensen gaan staken en gingen ze de straat op om te protesteren. We voeren een biologische oorlog met de overheid over het inzetten van geld voor de juiste dingen. Op het Westpunt bouwt men bijvoorbeeld een brug voor gehandicapte mensen. Belangrijk, dat ontken ik niet, maar dat heeft nu toch even geen prioriteit? Zeker niet als dat ding 125.000 Antilliaanse Guldens (58.000 euro, red.) kost!'

Wanneer we zijn klacht voorleggen aan Ana-Maria Pauletta, sinds 3 juni voorzitter van de Staten en daarmee de Antilliaanse evenknie van Tweede Kamer-voorzitter Khadija Arib, benadrukt ze dat beide zaken van elkaar gescheiden dienen te worden. 'De opdracht voor de bouw van de brug is al lang geleden genomen. De ligging en de grootte van de brug zijn achteraf niet helemaal naar wens, maar dat is een andere discussie. Het is niet zo dat het geld daarvoor nu

pas wordt geïnvesteerd en coronaslachtoffers daar nu de prijs voor moeten betalen. Zo is bijvoorbeeld ook het bedrag voor het groot onderhoud aan de Julianabrug, in de volksmond de Pontjesbrug, drie jaar geleden al in de begroting opgenomen. We hebben er 7 miljoen Antilliaanse Gulden (3,2 miljoen euro, red.) voor uitgetrokken en willen daar niet boven komen. Dergelijke projecten tussentijds stilleggen zou uiteindelijk meer kosten.'

Hoe staat de Staten-voorzitter tegenover de nieuwe stroom aan toeristen die het eiland bezoeken? 'We moeten wel, want met de kleine economie die wij hebben, kunnen we het ons niet veroorloven om de poorten nog langer gesloten te houden. De meeste besmettingen op het eiland zijn bovendien onder bewoners zelf. Als zij voldoende afstand houden tot de bezoekers, zie ik de toekomst positief tegemoet. Nederlanders doen tijdens hun vakantie toch wel hun eigen ding, zoals winkelen en naar het strand gaan. Net als Cubanen, die ook weer welkom zijn, en Amerikanen die via Cuba eveneens naar ons kunnen afreizen. De grootste uitdaging ligt uiteindelijk bij ons. Als je de kranten leest en ziet dat de korpschef de lokale bevolking opnieuw vraagt zich beter aan de maatregelen te houden, dan krijg je het idee dat de oplossing vooral bij onszelf ligt. Organiseer geen feestjes meer, spreken even niet met te veel vrienden af en zorg dat de cijfers laag blijven. We waren op de goede weg om de curve te crashen en dat doel moeten we ook voor ogen blijven houden. We hebben nog niet veel sterfgevallen op het eiland gehad, maar desondanks blijft elke dode er een te veel.'

'WE KUNNEN HET ONS NIET VEROORLOVEN OM DE POORTEN NOG LANGER GESLOTEN TE HOUDEN'

Beveiligers Gideon ziet het nut van het heropenen van de economie met behulp van toeristen, maar blijft het toch een lastig dilemma vinden. 'Liever zie ik hen toch pas in 2021 deze kant op komen. De overheid doet er voor de Bühne alles aan om vakantie vieren op Curaçao zo aantrekkelijk mogelijk te maken, zoals het vervroegen van de avondklok van middernacht naar 21.00 uur, maar eenmaal hier zie je dat mensen vaak toch een oogje toeknippen.'

Gideons woorden worden gestaafd door het antwoord van verschillende horecagelegenheden op het eiland. Zo mag een tafel met meer dan vier personen officieel niet worden gereserveerd, maar maakt men er geen probleem van wanneer deze buiten het zicht van de straat alsnog wordt opgetuigd. Collega-beveiligers Vanessa ziet de aangescherpte avondklok niet als een zware sanctie. Zij maakte in maart namelijk nog mee dat men enkel op basis van nummerbord naar buiten mocht. 'Dan mochten bijvoorbeeld op maandag nummerborden beginnend met een E, G, L en P naar buiten, op dinsdag borden beginnend met een A, K, O en S, enzovoort. Het gevolg was dat iedereen elkaars auto ging lenen.' ✕

HOE ERG IS/WAS HET?

New York kende in het begin van dit jaar een forse piek wat betreft het aantal vastgestelde coronagevallen. Tussen 8 maart en 4 april liep het aantal op van 17 naar 12.274 besmettingen. Pas begin mei was voor het eerst weer een duidelijke daling te zien en kwam het aantal voor het eerst onder de 4000. Tussen juni en september schommelde het cijfer stabiel rond de 700. In oktober en november ging de curve langzaam weer omhoog richting zo'n 6000 gevallen per dag. Bijna 350.000 mensen hebben in de stad het coronavirus opgelopen. Zo'n 25.000 patiënten zijn er aan overleden.

Op **Curaçao** kwam het besmettingscijfer voor 11 november niet boven het recordaantal van 41 per dag. Sindsdien is er een stijgende lijn te zien. In twee weken tijd verdubbelde het aantal en nog eens twee weken later opnieuw. Het sterftecijfer ligt wel een stuk lager dan elders. Van de eerste 2500 besmette personen stierven er slechts vier.